

Maagd (fig. VI) oorspronkelijk tot het altaar. Zij is als Riemenschneider's meeste Madonna's van zeer weemoedige lieflijkheid en onaantastbare hoogte. We zien hier, in dit prachtige beeld van lindenhout zeer nauwe verwantschap met de zandsteen Madonna te Frankfort. Het was beschilderd en is later nog eens overgeverfd, maar de kleuren zijn oud en schaden niet. Hier ziet men ook de rijke, rhythmische plooierval *) , het zeer korte bovenlijf, — ook een van Riemenschneider's kenmerken in vrouwelijke lichaamsbouw — dezelfde houding, even prachtige handen, en het kind even mooi en lieftalig. De oogen van beiden zijn zwart aangestipt, wat de aanblik verlevendigt; het beeld is bijna 120 c.M. hoog.

Op één ding moet ik nog wijzen, — op de maansikkel onder hare voeten, die ook de Frankfortsche Madonna en bijna al zijn andere hebben en die Longfellow de volgende regels moet hebben ingegeven:

...The peerless queen of air,
Who as sandals to her feet,
The silver moon doth wear.

Wat is hier de beteekenis van? Het was in dien tijd een tamelijk gangbaar gebruik en het kan duiden op de veranderlijkheid, de ijdele wisseling der dingen, het wankelen tusschen goed en kwaad, in de manefasen gesymboliseerd, — waar de Heilige Moeder boven verheven is †). Ook is het open cirkelsegment een vrouwelijk zinnebeeld — zooals de driehoek een mannelijk teeken is.

*) Ik kan niet nalaten hier even af te schrijven wat de groote Riemenschneider-kenner Weber hier eens, typisch-Duitsch, over schreef (Allg. Zeitung, 1891, Beil. nr 10):

„Seiner Weise entspricht (auch) völlig die Behandlung des Faltenwurfes, welcher sich an grösseren Gewandpartien — wenn ein Vergleich aus einem andern Kunstgebiet entlehnt werden darf — zu einer Art thematischer Arbeit plastischen Kontrapunktes mit wohlangelegter Steigerung gestaltet und mit den gross geschwungenen Zügen anderer Gewandteile in wirksamen Gegensatz tritt". Een vondst, maar hoever gezocht!

†) Zie voor deze verklaring b.v. de homilie van den hl. Gregorius over het Evangelie van St. Lucas XVIII, 31—43. Hij zegt: Il faut remarquer que l'aveugle est

Maar juister lijkt het de verklaring in de Schrift te zoeken, waar gezegd is:

„En daar werd een groot teeken gezien in den hemel, namelijk eene vrouw bekleed met de zon, en de maan was onder hare voeten, en op haar hoofd eene kroon van twaalf sterren". *)

Bij een van Riemenschneider's Madonna's met kind, te Volkach, waar het levensgrootte beeld zweeft in een krans van zilveren rozen, ziet men almeê de maan en wolken onder hare voeten en is zij gansch omgeven door de stralen van de zon. De sterrenkroon ontbreekt, maar kan verloren zijn gegaan.

Zoo zien we ook in het museum te München een vrij groot baldakijn-altaar, dat opengeklapt ons de maagd toont met het Christuskind, fel gouden licht naar alle zijden pijlsgewijs uitzendend, staande op de halve maan. Boven haar hoofd zweven twee engelen, die de sterrenkroon dragen. Dit is afkomstig uit Weissenburg, en dateert van omstreeks 1500 †).

Zien we ten slotte de verrukkelijke afbeelding der „Madonna met het Kind" van Dürer, op het schutblad van zijn reeks houtsneden „Het Leven van Maria" (fig. VIb), dan hebben we het beeld ook met de bekroning der twaalf sterren geheel compleet.

Maar wat blijkt nu, als we de volgende verzen van dat hoofdstuk der Apocalyps nauwkeurig lezen? Dat waarschijnlijk met dat teeken in den hemel, de Maagd Maria in het geheel niet is bedoeld en uit vers 2 blijkt, dat het kind op de Moeder-arm

précisément guéri au moment où Jésus approche de Jéricho. En effet „Jéricho" signifie „Lune"; et dans la Sainte Ecriture la lune signifie l'imperfection de la chair, car tandis que chaque mois elle décroît, elle nous indique notre imperfection d'être sujets à la mort.

*) Openbaring van Johannes XII, 1.

†) Een dergelijk plat openkleppend altaar staat ook in de Sebalduskerk te Neurenberg. Maar om voorstellingen te vinden van de Moedermaagd met het Kind op de halve maan behoeven wij zoover niet van huis te gaan. In de Noord-Nederl. kunst en in de Nederrijnsche van denzelfden tijd was de maansikkel onder de voeten der Moedermaagd een bekend zinnebeeld. Het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht heeft er zeven.